

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/1998 vp

Hallituksen esitys peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä huhtikuuta 1998 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 26/1998 vp peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta.

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ministeri Jouko Skinnari, valtiovarainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Immo Pohjola, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Tuula Hakola, Verohallitus
- osastopäällikkö Antti Arola, Kansaneläkelaitos
- kirkkoneuvos Matti Halttunen, Kirkkohallitus

- erityisasiantuntija Hannele Taatila, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Tero Honkavaara, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- varatoimitusjohtaja Pauli K. Mattila, Keskuskauppakamari
- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammatti-liittojen Keskusjärjestö ry
- pääekonomisti Matti Koivisto, Toimihenkilö-keskusjärjestö STTK ry
- tutkimuspäällikkö Olli Saariaho, Akava ry
- puheenjohtaja Antti Rantalainen, Kirjanpito-toimistojen liitto
- hallituksen jäsen Urpo Salo, Kirjanpitotoi-mistojen liitto
- verotyöryhmän jäsen Esko Tuominen, KHT-Yhdistys
- lakiasiaintohtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto
- professori Edward Andersson
- professori Heikki Niskakangas
- professori Kari S. Tikka.

HALLITUKSEN ESITYS

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan osingonjaon muotovaatimukset sivuuttaen tapahtuvaa osakeyhtiön varojen siirtämistä osakastaholle tavalla, joka todelliselta luonteeltaan on voitonjakoa.

Verojärjestelmän kannalta varojen peitelty jakaminen merkitsee yleensä samalla myös välttymistä osingonjaon veroseuraamuksilta.

Suomen verolainsäädäntöön vuodesta 1943

sisältyneiden peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten tarkoituksena oli alun perin turvata osakeyhtiön jaettuun voittoon kohdistuneen kahdenkertaisen verotuksen toteutuminen. Nykyisin sovellettavaan yhtiöveron hyvitysjärjestelmään siirryttäessä kahdenkertaisesta verotuksesta luovuttiin. Yhtiöverotukseen tuli yhtiöveron hyvitysjärjestelmän myötä lähtökohdaksi yhdenkertaisen verotuksen periaate. Peitellyn osingon verotuksessa kahdenkertainen verotus kuitenkin säilyi, mikä muutoin on verojärjestelmässä poikkeuksellista.

Hallitus ehdottaa, että peiteltyyn osinkoon kohdistuva kahdenkertainen verotus poistettaisiin siten, että peitellyn osingon saajalle myönnettäisiin hyvitys yhtiön maksamasta verosta.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän saama peitelty osinko olisi nykyiseen tapaan aina ansiotuloa. Lisäksi peitellyn osingon verotuksen soveltamisalaa koskevaa säännöstä nykyaikaistettaisiin ja peitellyn osingon veroseuraamuksia täsmennettäisiin.

Peitellyn osingon jakamisesta aiheutuvista veroseuraamuksista ehdotetaan säädettäväksi erikseen sekä yhtiön että osakkaan verotuksen osalta, joten esitykseen sisältyvät ehdotukset verotusmenettelystä annetun lain, tuloverolain ja yhtiöveron hyvityksestä annetun lain peitellyn osingon verotusta koskeviksi säännöksiksi.

Lakeja ehdotetaan sovellettaviksi ensimmäisen kerran vuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Valiokunta toteaa, että keskinäisen yhtiön yhtiöjärjestykseen perustuvan omakustannushinnoittelun johdosta ei synny peiteltyä osinkoa (ns. Mankala-periaate), eivätkä nyt ehdotetut muutokset verotusmenettelylain 29 §:n 1 momentin sanamuotoon anna perustetta arvioida näitä tilanteita vallitsevasta tulkinnasta poikkeavalla tavalla.

Verotusmenettelylain 29 §:n 4 momentissa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitettun peitellyn osingon seuraamuksista. Jaetut varat katsottaisiin nykyiseen tapaan osakkaan veronalaiseksi tuloksi siltä osin kuin varojen jakaminen säännöksessä tarkoitettussa muodossa on ilmeisesti tapahtunut osingosta menevän veron välttämiseksi. Ratkaisevaa olisi nykyiseen tapaan se, onko toimenpiteeseen ilmeisesti ryhdytty osingosta menevän veron välttämiseksi. Peitellyn

osingon olemassaolo olisi arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon aikaisemman oikeuskäytännön vakiintuneet arviointikriteerit. Ehdotetussa 4 momentissa tarkoitettu veron välttämistarkoitus voisi liittyä yhtä hyvin osakkaan kuin yhtiönkin verotukseen kuten nykyisinkin.

Ehdotetut verotusmenettelylain 29 §:n 4 momentin mukaan mm. osakkeita lunastamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaetut varat on ”tältä osin katsottava osakkaan veronalaiseksi tuloksi”. Myös lunastustilanteita nykyisin koskevan 29 §:n 2 momentin mukaan ”on jaetut varat tältä osin katsottava osakkaan veronalaiseksi tuloksi”. Näin ehdotus ei siten merkitse muutosta nykytilaan eikä 29 §:n 4 momentti puolla tulkintaa, jonka mukaan lunastushinta olisi kokonaisuudessaan peiteltyä osinkoa.

Päätösehdotus

Valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Ulla Anttila /vihr
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Timo Ihamäki /kok
Bjarne Kallis /skl
Timo Laaksonen /vas
Markku Lehtosaari /kesk
Håkan Malm /r
Mats Nyby /sd
Arja Ojala /sd

Jukka Roos /sd
Kimmo Sasi /kok
Oiva Savela /kok
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Arto Lapiolahti /sd
Markku Pohjola /sd
Matti Saarinen /sd
Kari Uotila /vas.

